Ar3Ge - 19101024

ΠΕΡ. Γ' — ΕΤΟΣ Η' — ΑΡ. 13 24 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1910

ΑΡΜΟΝΙΑ

ΚΑΘΟΛΙΚΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΜΟΣ | ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΟΔ. ΟΜΗΡΟΥ 9 | ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Τιμὴ συνδρομῆς ἐτησία δρ. 6 — Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν φρ. χρ. 7

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: Θέσπισμα περὶ τῆς ἡλικίας τῶν ἀποδεκτέων εἰς τὴν πρώτην Εὐχαριστικὴν Κοινωνίαν. — Τὰ δύο Ὀρφανὰ (ποίημα). — Περὶ τῆς Ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν γένει καὶ ἰδίως τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς.

ΙΕΡΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ

ΘΕΣΠΙΣΜΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΤΩΝ ΑΠΟΔΕΚΤΕΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΚΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑΝ

Αἱ σελίδες τοῦ Εὐαγγελίου πασιφανέστατα μαρτυροῦσι περὶ τῆς ἰδιαζούσης στοργῆς μεθ' ἧς περιέβαλε τὰ παιδία ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Χριστὸς κατὰ τὴν θνητὴν ἐπὶ γῆς διατριβήν του. Τὴν μετ' αὐτῶν ἀναστροφὴν ποθεινότατον ἐθεώρησεν ἐντρύφημα. Ἐπ' αὐτῶν εἴθισται τὰς χεῖρας νὰ ἐπιθέτῃ, ταῦτα νὰ περιπτύσσηται καὶ εὐλογῇ. Ὡσαύτως μετ' ἀγανακτήσεως προσέβλεψε τοὺς μαθητάς του ἀπομακρύνοντας αὐτὰ καὶ μετὰ σοβαρότητος ἐπέπληξεν αὐτοὺς εἰπών: *Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.* (Μάρκ. κεφ. Γ' ἐδάφ. 14). Περὶ πόσου δὲ ἐποιεῖτο τὴν ἀθῳότητα αὐτῶν καὶ τῆς ψυχῆς τὴν ἁγνότητα κατέδειξεν ὅτε, καλέσας ἐν ἐξ αὐτῶν πλησίον του, εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς του: *Ἀμήν, λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν Οὐρανῶν. Καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἓν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου Ἐμὲ δέχεται.* (Ματθ. κεφ. ΙΗ' ἐδάφ. 3-5). Τούτων πάντων ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία μνημο-

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ *

ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗΣ

Τὸ ἐν λόγῳ περιοδικὸν ἐκδίδεται ἐν Λονδίνῳ κατὰ τριμηνίαν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «*Εἰρήνη*». Μικρὸν μὲν τὸ δέμας, ἀλλὰ λίαν σπουδαῖον ὡς πρὸς τὴν ἑκάστοτε ἐν αὐτῷ περιεχομένην ὕλην, δημοσιεύεται ἀγγλιστί τε καὶ ἑλληνιστὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ αἰδ. Fynees-Clinton, Γεν. Γραμματέως τῆς διὰ τὴν συναδέλφωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν σχηματισθείσης Ἑνώσεως.

Ἡ Ἕνωσις αὕτη διατελεῖ ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν πλείστων ὅσων ἀγγλικανῶν ἐπισκόπων καὶ ἀνωτέρων κληρικῶν, τοῦθ' ὅπερ οὐδόλως μᾶς ἐκπλήττει. Ἀλλὰ βαθεῖαν ἐνεποίησεν ἡμῖν θλῖψιν τὸ ὅτι πλεῖστοι ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων Ὀρθόδοξοι ἀρχιερεῖς ἐνεγράφησαν μεταξὺ τῶν δρώντων μελῶν τῆς Ἑνώσεως. Μετὰ γενικὴν ἐπισκόπησιν τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος πεπραγμένων, ἡ διεύθυνσις τοῦ περιοδικοῦ ἐπιλέγει· «Ἐγένοντο μέλη (τῆς Ἑνώσεως) οἱ Παν. Διονύσιος, Μητροπολίτης Ρεθύμνου, διακεκριμμένος θεολόγος καὶ ἀρχαιολόγος, καὶ Δαμασκηνός, ἐπίσκοπος Ἐλαίας τῆς Κρήτης, ὅστις εἶνε καὶ μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος». Τέλος δέ: «Ἡ σημαντικωτέρα ὅμως πρόοδος κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ ἐν Ρωσσίᾳ ἔναρξις διοργανώσεως καὶ ἡ ἐκεῖσε αὔξησις τῶν μελῶν, ἡ ἐπακολουθήσασα τὴν εἰς Πολότση, Ρίγα καὶ Πετρούπολιν ἐπίσκεψιν τοῦ Γεν. Γραμματέως τῆς Ἑνώσεως κατὰ πρόσκλησιν τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Πολότση».

Μηδενὸς δικαιουμένου νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν πληροφοριῶν τούτων, προβάλλεται ἀμέσως τὸ ἐρώτημα· Πῶς Ὀρθόδοξοι ἀρχιερεῖς ἠδυνήθησαν νὰ προσχωρήσωσιν εἰς τὴν περὶ ἧς πρόκειται Ἕνωσιν;—Πᾶσα ἕνωσις, πᾶν σωματεῖον ὑποθέτει ἑνότητα φρονήματος τῶν ἀποτελούντων αὐτὸ μελῶν περὶ τὸν σκοπόν, τὰ μέσα, τὰς πεποιθήσεις, τὴν δρᾶσιν τοῦ σωματείου. Ἐν οἱαδήποτε ἑνώσει αἱ διαφωνίαι, αἱ συζητήσεις περιστρέφονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς δευτερεύοντα ζητή-

* Συνέχεια· ἴδε σελ. 182.

ματα, εἰς οἰκογενειακὰς οὕτως εἰπεῖν ἔριδας, μὴ θιγομένων ποσῶς τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν, τῶν ὀργανικῶν ἄρθρων ἄνευ τῆς παραδοχῆς τῶν ὁποίων ἡ Ἕνωσις ἀποτελεῖ λέξιν ἄμοιρον ἐννοίας.

Ὅθεν ἐρωτῶμεν ἐκ νέου· Πῶς Ὀρθόξοξοι ἀρχιερεῖς συνέπηξαν τὰς χεῖρας μετὰ Διαμαρτυρομένων τοιούτων; Εἰσὶ σύμφωνοι ἢ οὔ; Ἐὰν μὲν τυγχάνουσι σύμφωνοι, διατί δὲν ἵδρυσαν εἰσέτι τὴν μέλλουσαν νέαν Ἐκκλησίαν; Ἐὰν ὅμως δὲν ἐπετεύχθη ἀκόμη ὁριστικὴ συμφωνία, πρόκειται ἀρά γε περὶ ἑνώσεως ἢ περὶ ἀκαδημίας τῶν συζητήσεων; Ἐν τῇ περιπτώσει δὲ ταύτῃ πῶς προβαίνει εἰς τὴν δημοσίευσιν ἰδίου ὀργάνου τὴν «Εἰρήνην» ἐπαγγελλομένου μεταξὺ ἀλληλομαχομένων ἔτι μερίδων;

Πάντα ταῦτα τὰ ἐρωτήματα οὐδὲν ἕτερον τυγχάνουσιν ἢ ἀπορίαι a priori οὕτως εἰπεῖν κατὰ τῆς ἐν λόγῳ Ἑνώσεως. Ὁ προβαίνων ὅμως εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐν τῇ «Εἰρήνῃ» περιεχομένων ἄρθρων καὶ ἀνταποκρίσεων, δὲν δύναται ἢ νὰ φρίξῃ ἀναλογιζόμενος τὰς καταπληκτικὰς προόδους τὰς ὁποίας ὁ Προτεσταντισμὸς ὑπὸ τὴν αἰγίδα Ὀρθοδόξων ἀρχιερέων ἐπετέλεσεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Τὰ πάντα, ἐπαναλαμβάνομεν, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς Ἑνώσεως εὐνοοῦσι λάθρα τὴν διαμαρτυρομένην προπαγάνδαν. Ἐὰν δὲ λάθῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ πλειότεραι εἰδήσεις καὶ τὰ κύρια ἄρθρα προέρχονται ἐξ Ὀρθοδόξων ἀρχιερέων, κληρικῶν καὶ θεολόγων, δέον νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι αἱ ἡμέραι τῆς Ὀρθοδοξίας εἰσὶ μεμετρημέναι, καὶ δὲν ἀπέχει πολὺ ὁ χρόνος καθ' ὃν θὰ ἐπαληθεύσῃ ἡ περίφημος πρόρρησις τοῦ de Maistre καθ' ἣν οἱ Ὀρθόδοξοι θὰ περιπέσωσιν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Προτεσταντισμοῦ καὶ τῶν ἄλλων αἱρέσεων ἵνα συνετισθέντες ἐπανακάμψωσιν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ ἀσπασθῶσι τὸν Καθολικισμὸν ἀπὸ τοῦ ὁποίου μοιραίως ἀπεσπάσθησαν.

Ἤλθωμεν πρῶτον εἰς τὰ γεγονότα, τὰ λίαν, ὡς εἴπομεν, σημαντικά. Ἐν προσλαλιᾷ ἐπιγραφομένῃ· *Ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα*, ἐκφωνηθείσῃ κατὰ τὴν γ' ἐπέτειον ἑορτὴν τοῦ πρὸς ἕνωσιν τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας Συλλόγου ἐν τῷ ἐν Λονδίνῳ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἀλβόνου, τῇ $^{7}/_{20}$ Ὀκτωβρίου 1909, ἡ Α. Σ. ὁ πρώην ἐν Μασχονολάνδῃ Ἄγγλος Ἐπίσκοπος Γκώλ, μνημονεύει καὶ τὰ ἀκόλουθα.

«Πρὸ δεκαετίας πάλιν εὑρῆκα ἐν Σαλισβουρίᾳ τῆς Μασχονολάνδης ἀρκετοὺς Ἕλληνας. Λαβὼν μετ' ἐμοῦ τὸν ἐφημέριόν μου, ἐπῆγα πρὸς τὸν πρόεδρόν των — ἕνα ἔμπορον — καὶ ἀφοῦ τὸν ἐχαιρέτησα ἐν ὀνό-

ματι Κυρίου τὸν ἐπέπληξα (sic!) διότι δὲν εἶχεν ἀκόμη προσφέρει τὰ σεβάσματά του πρὸς τὸν ἐπαρχιακὸν ἐπίσκοπον. Ὑπεραπολογούμενος ἐκεῖνος μοὶ ἀντέτεινεν· ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριάρχης μᾶς εἶπε νὰ πηγαίνωμεν εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν ὅταν περὶ μυστηρίων πρόκειται. Τῷ εἶπα νὰ μαζεύσῃ τοὺς ἄλλους» κ.λ.π.*.

Εἰς τὰς φιλοστόργους παραινέσεις τοῦ Ἀγγλικανοῦ ποιμένος ὑπείκοντες οἱ Ὀρθόδοξοι ἀσμένως προσήρχοντο ἑκάστην Κυριακὴν εἰς τὸ προτεσταντικὸν τέμπλον ὅπου ἐκκλησιάζοντο.

Αἱ παραινέσεις, αἱ ἐπιπλήξεις αὐταὶ τοῦ Ἀγγλικανοῦ ἐπισκόπου ἀφ' ἑνός, καὶ ἡ τυφλὴ ὑπακοὴ τῶν ἐν Σαλισβουρίᾳ ἐγκατεστημένων Ἑλλήνων ἀφ' ἑτέρου, οὐδεμίαν θὰ ἐνεῖχον ἀφ' ἑαυτῶν σπουδαιότητα. Ἀλλ' ὁ Πατριάρχης ἐπικυροῖ τὴν τοιαύτην διαγωγὴν τῶν ὑπηκόων του, εὐχαριστεῖ θερμῶς τὸν Ἀγγλικανὸν Ἐπίσκοπον ὅστις ἐν ἐκθέσει τῶν πεπραγμένων τῷ εἶχε ζητήσει ἱερέα Ὀρθόδοξον, μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ ὁποίου τὰ Ἄχραντα Μυστήρια ἐτελοῦντο χοροστατοῦντος ἐπισήμως τοῦ Σεβ. Γκώλ**.

Τὸ σκάνδαλον, ἐν μέρει τοὐλάχιστον ἐξέλειπεν, ἀφοῦ καθ' ἃ διαβεβαιοῖ ὁ ρηθεὶς ἐπίσκοπος· «Καὶ οἱ μὲν τοῦ Ἀνατολικοῦ τυπικοῦ ἀδελφοί μας λειτουργοῦνται παρ' ἡμῖν ὡσεὶ πρόκειτοι περὶ πράγματος *φυσικοῦ*. Τὸ δ' αὐτὸ συνέβη καὶ ἐν Ἰωαννεσβούργῳ, λιμένι τῆς Ἐλισσάβετ καὶ Κέϊπ-Τάουν ὅπου τοῖς Ἀνατολικοῖς ὑπούργησεν ἡ Ἐκκλησία μας». Οἱοσδήποτε ὅμως τῆς πίστεως τὸ φῶς διατηρεῖ ἀκμαῖον δὲν δύναται ἢ νὰ θρηνήσῃ ἐπὶ τῆς τοιαύτης διαγωγῆς τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, παραδιδούσης τὰ τέκνα της εἰς τὰς χεῖρας τῆς αἱρέσεως ἐκείνης, ἥτις τὰ πάντα σχεδὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐλεηλάτησε, διατηρήσασα μόνον ξηροὺς τύπους, ἀναμνήσεις παρελθόντος ἀπράδοντος πρὸς τὰς σημερινὰς αὐτῆς παραδόσεις.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης γινώσκει κάλλιστα βεβαίως τί περὶ μυστηρίων πρεσβεύει ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία. Γινώσκει σὺν τοῖς ἄλλοις ὅτι οἱ ἀγγλικανοὶ οὐ μόνον δὲν παραδέχονται τὴν αὐτοενέργειαν τῶν μυστηρίων, ταῦτα θεωροῦντες ὡς ἁπλᾶ σημεῖα τῆς χάριτος, οὐχὶ δὲ ὡς μεταδίδοντα ἀφ' ἑαυτῶν τὴν χάριτα, ἀλλὰ καὶ δὲν παραδέχονται εἰμὴ τρία μυστήρια, ἤτοι τὸ Βάπτισμα, τὴν Μετάνοιαν καὶ τὸ Δεῖπνον, ὡς συσταθέντα παρὰ τοῦ Κυρίου, τῶν λοιπῶν ἀποτελούντων ἀπομιμήσεις τῶν

* Ἴδε Εἰρήνην Αὐγούστου 1910.

** Ἴδε Εἰρήνην αὐτόθι.

Ἀποστόλων. Γινώσκει τέλος ὅτι ἡ ἐξομολόγησις δὲν εἶνε ἐν χρήσει ἢ παρὰ τῇ μικρᾷ τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησίας μερίδι, τῇ ὡς ἐκ τούτου κατηγορουμένῃ ἐπὶ Παπισμῷ, καὶ ὅτι τὸ οὕτως λεγόμενον Δεῖπνον οὔτε μυστήριον ἀποτελεῖ οὔτε θυσίαν. Πῶς λοιπὸν Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ δέον νὰ ἀποτανθῶσιν εἰς τοὺς Ἀγγλικανοὺς «ὁσάκις περὶ μυστηρίων πρόκειται;» Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐκτὸς τῶν ἀπείρων διατάξεων τῶν ἱερῶν Κανόνων, ἀπαγορευόντων ρητῶς πᾶσαν μετὰ τῶν αἱρετικῶν ἐπικοινωνίαν, δὲν ἐλησμόνησε βεβαίως τὴν παραγγελίαν ταύτην τοῦ θείου Παύλου· «Αἱρετικὸν ἄνθρωπον παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος». (Τίτ. Γ′ 10). Ἀλλὰ μακρὰν τοῦ νὰ ἐμπνέῃ εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς ἔμφυτον ἀποτροπιασμὸν τῶν διαφθορέων τῆς πίστεως, φαίνεται ὅτι τοὐναντίον ἐφρόντισε τόσον ἐπιμελῶς νὰ ἐξοικειωθῶσιν οἱ Ὀρθόδοξοι πληθυσμοὶ πρὸς τὴν αἵρεσιν, ὥστε· «Καὶ οἱ μὲν τοῦ Ἀνατολικοῦ τυπικοῦ ἀδελφοί μας λειτουργοῦνται παρ' ἡμῖν (τοῖς ἀγγλικανοῖς) ὡσεὶ πρόκειται *περὶ πράγματος φυσικοῦ!*

Ἑτέρα ἀνταπόκρισις, ὡσαύτως ἐκ τῆς Μασχονολάνδης ταὐτὰ περίπου διαβεβαιοῖ: «Λαμπρὸν παράδειγμα τοῦ τρόπου καθ' ὃν οἱ κληρικοὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας δύνανται νὰ παρέχωσι πνευματικὴν ἀρωγὴν εἰς ὀρθοδόξους ἐν ἀπουσίᾳ ἰδικῶν των κληρικῶν δίδεται ἐν τῇ εἰδήσει ἣν μᾶς στέλλει ὁ πρωτοπρεσβύτερος Σαλισβουρίας τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς, ἐσχάτως ἐκλεγεὶς μέλος τῆς Ἑνώσεως. — Τὴν παραμονὴν τοῦ Πάσχα κατὰ τὴν 11, 30′ ἐτελέσθη λειτουργία διὰ τοὺς Ἕλληνας ἐν τῷ ἀγγλικανικῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ. Αὕτη εἶνε ἡ ὀγδόη φορὰ καθ' ἣν ἐτελέσθη ἐκεῖ τοιαύτη λειτουργία. Ὁ πρωτοπρεσβύτερος, ὁ πανοσιώτατος F. H. Beaven ἔψαλλε τὴν λειτουργίαν καὶ τὸ Εὐαγγέλιον ἑλληνιστί, μεθ' ὃ ἔλαβε λαμπάδα ἐκ τῆς Ἁγ. Τραπέζης ἐξ ἧς οἱ παριστάμενοι ἔλαβον φῶς τοῦ Πάσχα διὰ τὰς λαμπάδας αὐτῶν. Μετὰ ταῦτα ἐψάλη μακρὸς Ἑλληνικὸς μονόλογος σὺν χορῷ, ὑπὸ ὀκτὼ ἀνδρῶν ἄνευ συνοδείας ὀργάνου. Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, ὡς εἰς ἄλλας, ἐδόθη γενναία εἰσφορὰ ὑπὲρ τοῦ Ναοῦ*». Ὡρισμένως λοιπὸν ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἂν μὴ ἐπισήμως, τοὐλάχιστον διὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς ἀναγνωρίζει τὸ κῦρος τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν ἐπιστολῇ του πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Εἰρήνης», τὸ ζήτημα τοῦτο πραγματεύεται ὁ Σεβ. ἐπίσκοπος Σμύρνης, Χρυσόστομος, θέλομεν εἰδικῶς ἀσχοληθῆ περὶ τούτου προσεχῶς.

* Ἴδε «Εἰρήνη» Αὐγούστου 1910.

Ἐλέγομεν ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία διατρέχει τὸν ἔσχατον κίνδυνον ὡς ἐκ τῆς φοιτήσεως τῶν κληρικῶν καὶ θεολόγων αὐτῆς ἐν τοῖς διαμαρτυρομένοις Πανεπιστημίοις τῆς Δύσεως. — Δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις ἀποτελεῖ τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς κοινωνίας. Κατὰ τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ αἱ γενεαὶ συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν κατεύθυνσιν θεραπεύουσι τὰς ἀνάγκας τοῦ παρόντος καὶ παρασκευάζουσι τὸ μέλλον. Τίς ἄρά γε θὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν ὀλεθρίαν ἐπίδρασιν ἣν θεολόγος ἑτερόδοξος διὰ τοῦ περιβλήματος τῆς ἐπιστήμης δύναται νὰ ἔχῃ ἐπὶ διανοιῶν εἰσέτι ἀπαρασκεύων ἵνα ἀκούσωσι διδασκαλίαν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον πρὸς ὅσα εἶχον ἐγκολπωθῆ πρότερον: Ἡ θεία παράδοσις, ἡ πίστις δὲν εἶνε δυστυχῶς σήμερον ἱκαναὶ νὰ συγκρατήσωσιν ἀφ' ἑαυτῶν τοὺς νέους ἐνῷ τοῖς προβάλλεται τὸ ἀπατηλὸν πρόσχημα νέας δῆθεν ἐπιστήμης, ἥτις τὰ πάντα ἐν τῇ θρησκείᾳ ὀρθολογιστικῶς ἐξετάζουσα διασαλεύει τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο οἰκοδόμημα, τὸ ὑπὸ τῶν θεοφόρων πατέρων θεμελιωθέν. —Τοὺς κινδύνους τούτους βαθύτατα ἀείποτε συναισθανθεῖσα ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία οὐδέποτε καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς κληρικούς της τὴν τακτικὴν φοίτησιν ἐν ἑτεροδόξοις θεολογικαῖς σχολαῖς, προτιμήσασα διὰ μεγίστων θυσιῶν νὰ καταρτίσῃ τελείως ἀφ' ἑαυτῆς τοὺς μέλλοντας λειτουργούς της καὶ διδασκάλους. Διὰ τί ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία δὲν κατώρθωσεν εἰσέτι τὴν ἵδρυσιν μιᾶς ἀρτίας ἀνωτέρας θεολογικῆς Σχολῆς, ἢ τίνος ἕνεκα δὲν ἀποστέλλει τοὺς ἐπιλέκτους ἐκ τῶν νέων θεολόγους της εἰς τὰς Ρωσσικὰς Ἀκαδημίας τῶν ὁποίων τὸ ἐπίσημον τοὐλάχιστον πρόγραμμα εἶνε σύμφωνον πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὀρθοδοξίας;

Ἀλλ' ἡ Γερμανία, ἀπό τινος δὲ καὶ ἡ Ἀγγλία προσείλκυσαν τὴν σπουδάζουσαν ἑλληνικὴν νεολαίαν, θεωροῦσαν ὡς τὴν μεγίστην τῶν τιμῶν τὴν ἀπόκτησιν πτυχίου τῆς θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ λ. χ. τῆς Λειψίας ἢ τῆς Ὀξφόρδης. Ἡ Ἐκκλησία δὲ ἀντὶ νὰ ἀποτρέψῃ τὴν ἀθρόαν ταύτην πνευματικὴν μετανάστευσιν, ἐνθαρρύνει αὐτὴν διὰ τῆς ἀπονομῆς εἰς τοὺς ἀποφοίτους τῶν ἑτεροδόξων σχολῶν τῶν ὑψίστων ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωμάτων.

Μὴ ἀρκουμένη εἰς τὴν ὑπεράγαν φιλόφρονα στάσιν της πρὸς τὴν προτεσταντικὴν διδασκαλίαν, ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἔρχεται εἰς διαπραγματεύσεις καὶ εἰς συμφωνίας πρὸς τοὺς διαμαρτυρομένους ἀρχιερεῖς ἵνα ἀπὸ ἀνεπισήμου καὶ σποραδικῆς, οὕτως

εἰπεῖν, ἡ φοίτησις τῶν ἑλλήνων κληρικῶν ἐν τοῖς ἑτεροδόξοις Πανεπιστημίοις γείνῃ πλέον τακτικὴ καὶ ἐπίσημος. Ἰδοὺ πρὸς ἀπόδειξιν τὰ ἐν τῇ «Εἰρήνῃ» τοῦ Αὐγούστου ἐ. ἔ. δημοσιευόμενα:

«Ἕτερον εὐχάριστον σᾶς εἰδοποιῶ· ὅτι ὁ Σεβ. ἐπίσκοπος Μπλάϊθ μετὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἐν Κύπρῳ ἀρχιδιακόνου Πόττερ ἐπεσκέφθησαν τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων μεθ' οὗ συνδιελέχθησαν περὶ τοῦ ὑπὸ σκέψιν ζητήματος τῆς ἐκπαιδεύσεως ὀρθοδόξων ἐν Ἀγγλικαῖς θεολογικαῖς Σχολαῖς ἵνα ἀκολούθως χρησιμεύσωσιν ὡς ἐφημέριοι τῶν ἐν Καναδᾷ καὶ Ἡνωμέναις Πολιτείαις ὀρθοδόξων. Ὁ πατριάρχης ἤρεσε τὸ σχέδιον καὶ θὰ τὸ ὑποστηρίξῃ εὐχαρίστως».

Ἱεροσόλυμα, 4 Φεβρουαρίου 1910.

Τ. Π. ΘΕΜΕΛΗΣ

Ἐὰν ἐννοοῦμεν καλῶς, δὲν πρόκειται περὶ ἐκμαθήσεως τῆς ἀγγλικῆς πρὸς εὐχερεστέραν διεξαγωγὴν τοῦ ἀποστολικοῦ ἔργου τῶν μελλόντων ἐν Καναδᾷ καὶ Ἡν. Πολιτείαις ἐφημερίων. Οὐδὲ περὶ ἁπλῆς φοιτήσεως χάριν πληρεστέρου ἐν τῇ θεολογικῇ ἐπιστήμῃ καταρτισμοῦ των· ἀλλὰ περὶ ἐκπαιδεύσεως, τοὐτέστι περὶ ἀποστολῆς νέων εἰς τὰ ἀγγλικὰ πανεπιστήμια πρὸς συστηματικὴν θεολογικὴν καὶ κληρικὴν μόρφωσιν. Ὥστε ἡ αἵρεσις θὰ ἔχαιρε τὸ ἐπίζηλον προνόμιον τῆς ἀνατροφῆς ὀρθοδόξων ἐφημερίων. Ἡ ἀντινομία εἶνε πασιφανής, τῆς ἀντινομίας δὲ ταύτης ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία μέλλει νὰ ὑποστῇ τὰς ὀλεθρίους συνεπείας, ἀφοῦ ἡ αἵρεσις θὰ ἔχῃ ἐνσταλάξει τὸ δηλητήριον αὐτῆς εἰς τὰς φλέβας τοῦ κλήρου πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ὁποίου τάχυον ἢ βράδιον θὰ συμμορφωθῇ τὸ ποίμνιον, ὁ λαός.

Δ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΕΛΕΡΝΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις Τυπογραφεῖον "Ἑστία„ Κ. Μάϊσνερ καὶ Ν. Καργαδούρη — 8013